

LIETUVOS LABORATORINĖS MEDICINOS DRAUGIJA

LABORATORINĖS DIAGNOSTIKOS PASLAUGŲ PRIEINAMUMO IR KOKYBĖS RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO IR JŲ TEIKIMO REKOMENDACIJOS

2024 m. sausio 31 d.

Laboratorinės diagnostikos paslaugų prieinamumo ir kokybės rodiklių ir jų stebėsenos tvarkos aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. V-2572 „Dėl laboratorinės diagnostikos paslaugų prieinamumo ir kokybės rodiklių ir jų stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“. Lietuvos laboratorinės medicinos draugija (toliau – LLMD) siekdama šių rodiklių harmonizavimo, parengė rekomendacijas asmens sveikatos priežiūros įstaigoms dėl jų skaičiavimo ir teikimo Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie sveikatos apsaugos ministerijos suvienodinimo.

Rekomendacijos patvirtintos 2024 m. sausio 30 d. LLMD valdybos posėdyje (protokolo Nr. 1-2024).

Bendrosios rekomendacijos:

1. Rodikliai turi būti skaičiuojami pagal ASPĮ licencijoje nurodytus veiklos adresus, kuriais yra teikiamos laboratorinės diagnostikos paslaugos.
2. Kai ASPĮ laboratorinės diagnostikos paslaugas teikia keliais veiklos adresais, rodikliai turi būti skaičiuojami kiekvienam veiklos adresui atskirai.
3. Jeigu įstaiga dėl techninių priežasčių negali pateikti atskirų rodiklių pagal licencijoje nurodytus veiklos adresus, juos gali teikti apibendrintus, apimančius visos ASPĮ duomenis. Tokiu atveju kartu su apskaičiuotu rodikliu turi būti pateikiamas komentaras, nurodant priežastį, kodėl teikiami tik apibendrinti duomenys.

Rodiklių skaičiavimo ir teikimo rekomendacijos:

1. Rodiklis Nr. 1 „*Biomedicinos technologų (toliau – BT) etatų skaičius, tenkantis vienam laboratorinės diagnostikos paslaugas teikiančio laboratorinės medicinos specialisto (toliau – LMS) etatui.*“:
 - a. Rodikliui apskaičiuoti turi būti naudojamas etatų, o ne darbuotojų skaičius.
2. Rodiklis Nr. 2 „*LMS ir BT, kurie kalendoriniais metais tobulino kompetenciją, dalis.*“:
 - a. Rodikliui apskaičiuoti turi būti sumuojami ne profesinio tobulinimosi atvejai ar tobulinimosi valandų skaičius, o kalendoriniais metais, už kuriuos teikiamas rodiklis, profesinę kvalifikaciją kėlusiu asmenų skaičius.
 - b. Skaičiuojami tik tie ASPĮ laboratorijoje dirbantys sveikatos priežiūros specialistai (LMS (G, MB, MG) ir BT), kurie per kalendorinius metus, už kuriuos teikiamas rodiklis, tobulinosi mažiausiai 1/5 (penktadalį) teisės aktuose nustatytos licencijai atnaujinti reikalingo tobulinimosi trukmės.
 - c. Formulės vardiklyje turi būti nurodomas visų ASPĮ laboratorijoje dirbančių sveikatos priežiūros specialistų (LMS ir BT) skaičius, nepriklausomai nuo to, ar kalendoriniais metais kvalifikaciją tobulino ir kiek ją tobulino.

3. Rodiklis Nr. 3 „Patikslintų laboratorinių tyrimų rezultatų protokolų (forma Nr. 200/a „Siuntimas laboratoriniam tyrimui ir tyrimo rezultatai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-120 „Dėl privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“) (toliau – protokolas) procentinė dalis.“:
 - a. Patikslintu protokolu yra laikomas toks laboratorinių tyrimų rezultatų protokolas, kuriame yra pataisyti/pakoreguoti tyrimo rezultatai.
 - b. Šis rodiklis neapima visų kitų laboratorinių tyrimų protokolo taisymų.

4. Rodiklis Nr. 4 „Laikotarpis nuo ėminio priėmimo ASPĮ, teikiančios reanimacijos ir intensyviosios terapijos paslaugas, laboratorijoje iki laboratorinių tyrimų rezultato patvirtinimo.“:
 - a. ASPĮ licencijoje nurodytu veiklos adresu atliekamų rodiklyje nurodytų laboratorinių tyrimų (protrombino laiko, kraujo tyrimo automatizuotu būdu ir širdies troponinų (I arba T)) atlikimo laikų 90-asis procentilis turi būti apskaičiuojamas ir pateikiamas kiekvienam tyrimui atskirai.
 - b. Jeigu ASPĮ šie tyrimai atitinka „tyrimų paciento medicininės priežiūros vietoje (TPMPV)“ kriterijus (LST EN ISO 15189:2023 pastaba: tyrimas, atliekamas šalia paciento arba jo buvimo vietoje), ASPĮ, teikdama tokių tyrimų atlikimo laikų 90-ąjį procentilį, kartu pateikia santrumpą „TPMPV“, leidžiančia identifikuoti tokius metodus.
 - c. Jeigu laboratoriniai tyrimai yra užsakomi papildomai, tada į rodiklio skaičiavimą turi būti įtraukiamas ne laikas nuo ėminio priėmimo laboratorijoje iki tyrimų rezultatų patvirtinimo, o laikas nuo papildomo užsakymo pateikimo laiko iki tyrimų rezultatų patvirtinimo.
 - d. Rodiklis yra tyrimų atlikimo laikų 90-asis procentilis, o ne vidurkis, ar kitas statistinis rodmuo. Rodikliui apskaičiuoti rekomenduojame taikyti *Microsoft Excel* formulę:
 - i. Senesnės versijos programose **PERCENTILE(A1:A2;0,9)**
 - ii. Naujesnės versijos programose **PERCENTILE.INC(A1:A2;0,9)****Formulėje:**
A1:A10 – duomenų masyvo pavyzdys, individualių ASPĮ atveju priklauso nuo naudojamų duomenų apimties.
0,9 – procentilio koeficientas.
 - e. Jeigu ASPĮ neteikia reanimacijos ir intensyviosios terapijos paslaugų, rodiklis neskaičiuojamas, o ataskaitoje ties rodikliu nurodoma „Paslaugos neteikiamos“.

5. Rodiklis Nr. 5 „Laikotarpis nuo ėminio priėmimo ASPĮ, teikiančios ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, laboratorijoje iki laboratorinių tyrimų rezultato patvirtinimo.“:
 - a. ASPĮ licencijoje nurodytu veiklos adresu atliekamų rodiklyje nurodytų laboratorinių tyrimų (C reaktyviojo baltymo, automatizuoto kraujo tyrimo, gliukozės, protrombino laiko, širdies troponinų (I arba T), D-dimerų), paskirtų atlikti skubos tvarka, atlikimo laikų 90-asis procentilis turi būti apskaičiuojamas ir pateikiamas kiekvienam tyrimui atskirai.
 - b. Jeigu ASPĮ šie tyrimai atitinka „tyrimų paciento medicininės priežiūros vietoje (TPMPV)“ kriterijus (LST EN ISO 15189:2023 pastaba: tyrimas, atliekamas šalia paciento arba jo buvimo vietoje), ASPĮ, teikdama tokių tyrimų atlikimo laikų 90-ąjį procentilį, kartu pateikia santrumpą „TPMPV“, leidžiančia identifikuoti tokius metodus.
 - c. Jeigu laboratoriniai tyrimai yra užsakomi papildomai, tada į rodiklio skaičiavimą turi būti įtraukiamas ne laikas nuo ėminio priėmimo laboratorijoje iki tyrimų rezultatų

- patvirtinimo, o laikas nuo papildomo užsakymo pateikimo laiko iki tyrimų rezultatų patvirtinimo.
- d. Rodiklis yra tyrimų atlikimo laikų 90-asis procentilis, o ne vidurkis, ar kitas statistinis rodmuo. Rodikliui apskaičiuoti rekomenduojame taikyti *Microsoft Excel* formulę:
- i. Senesnės versijos programose **PERCENTILE(A1:A2;0,9)**
 - ii. Naujesnės versijos programose **PERCENTILE.INC(A1:A2;0,9)**
- Formulėje:**
A1:A10 – duomenų masyvo pavyzdys, individualių ASPĮ atveju priklauso nuo naudojamų duomenų apimties.
0,9 – procentilio koeficientas.
- e. Jeigu ASPĮ neteikia ambulatorinių paslaugų, rodiklis neskaičiuojamas, o ataskaitoje ties rodikliu nurodoma „Paslaugos neteikiamos“.
6. Rodiklis Nr. 6 „*Klaidingai identifikuotų ėminių dalis.*“:
- a. Papildomų rekomendacijų nėra.
7. Rodiklis Nr. 7 „*Klaidingai įvestų į ASPĮ laboratorijos informacinę sistemą duomenų dalis.*“:
- a. Rodiklis turi būti skaičiuojamas ir pateikiamas, jeigu:
 - i. ASPĮ laboratorija turi LIS (laboratorijos informacinę sistemą) ir tyrimų užsakymus priima ir elektronine, ir popierine forma arba tik popierine forma.
 - b. Rodiklis neskaičiuojamas, jeigu:
 - i. ASPĮ laboratorija turi LIS ir tyrimų užsakymus priima tik elektronine forma, vietoje rodiklio nurodoma „Tik elektroninis tyrimų užsakymas“;
 - ii. ASPĮ laboratorija neturi LIS ir tyrimų užsakymus priima tik popierine forma, vietoje rodiklio nurodoma „Įstaiga neturi LIS“.
8. Rodiklis Nr. 8 „*Netinkamų ASPĮ vidinių ėminių dalis.*“:
- a. Netinkamais ėminiais yra laikomi tie, iš kurių užsakyti laboratoriniai tyrimai yra neatliekami.
 - b. Jeigu laboratorinių tyrimų užsakyme yra bent vienas tyrimas, kurio rezultatų laboratorija negali pateikti dėl ėminio netinkamumo, toks ėminys turi būti įtrauktas į rodiklio skaičiavimą.
9. Rodiklis Nr. 9 „*ASPĮ laboratorijos tyrimų ir (ar) analičių, dėl kurių vykdomas išorinis kokybės vertinimas (toliau – IKV), skaičiaus dalis.*“:
- a. Papildomų rekomendacijų nėra.
10. Rodiklis Nr. 10 „*IKV programų, kuriose ASPĮ laboratorija dalyvavo per einamuosius metus, rezultaty, kurie neatitinka IKV programų organizatorių nustatytų rezultatyvumo kriterijų (kai nustatoma neatitiktis) (toliau – IKV rezultatų nesėkmė), dalis.*“:
- a. Skaičiuojant rodiklį pirmiausiai apskaičiuojamas skaitiklis:
 - i. Apskaičiuojami individualių analičių IKV rezultatų nesėkmių skaičiaus (n_a) ir tos pačios analizės bendro IKV rezultatų skaičiaus (r_a) santykiai;
 - ii. Apskaičiuojama šių santykių suma.
 - b. Tik tada apskaičiuota suma padalinama iš analičių, kurias apima IKV, skaičiaus.